

BUITENLANDSCH OVERZICHT.

WILLIAM EWART GLADSTONE.

„George Canning, eens zwaardvechter in dienst van de *tories*, verhief zich, toen hij eindelijk de ketenen der geestesslavernij kon afschudden, in de volle majesteit van zijn aangeboren burgerschap, en tot ontzetting van zijn voormalige beschermers, een Spartacus van *Downing Street*, riep hij de burgerlijke en kerkelijke vrijheid voor alle volkeren uit en won voor Engeland alle liberale harten en hierdoor de oppermacht in Europa.”

Aldus schreef de vurige vrijheidsvriend Heinrich Heine in den vierden zijner *Pariser Briefe*, gedateerd uit den crisistijd der vrijheid, 1 Maart 1832.

Weinige maanden later, in datzelfde jaar, deed William Ewart Gladstone, beschermeling van den vijfden hertog van Newcastle, zijn intrede in het Engelsche Lagerhuis, als vertegenwoordiger van wie hij in zijn eerste verkiezingsadres euphemistisch noemde: „de waardige en onafhankelijke kiezers van den *borough* Newark.”

Canning was toen al vijf jaren dood. Hij was een populaire figuur geweest in het koopmanshuis der Gladstones te Liverpool. Sir John, de vader, koesterde een diepe vereering voor den burgerzoon die, met den stroom der reactie tegen de uitspattingen der Fransche revolutie meegegaan, midden in den stroom had standgehouden — en hem later tegenhield. De zoons werden in die vereering opgevoed. In 1812 werd Canning te Liverpool gekozen en sprak de menigte toe van het bordes van Sir John Gladstone's huis in Rodney Street.

Dat was in 1812. Of de vereering van den vader bestand is geweest tegen den omkeer dien Canning met zijn beroemde rede van 12 December 1826 (over de politiek der Heilige Alliantie voor het herstel van het absolutisme in Spanje) voltooide, heeft de zoon nooit verteld. Maar wel weten wij dat toen deze als streng-conservatief, High-Churchman, volbloed tory, cliënt van een patroon als de aristocratische hertog van Newcastle, het Huis der Gemeenten betrad, het niet de loopbaan van Canning was die hij zich als ideaal voorhield.

Toch is het hem als Canning gegaan. Schoon in de leer van diens conservatieve periode opgevoed, heeft hij zich aan de navolging van dat voorbeeld ook in wat het huis Gladstone hem als een afval moet hebben toegerekend, niet kunnen ontworstelen. Integendeel, hij heeft zijn voorbeeld verbeterd. Schooner en regelmatiger dan het politieke leven van Canning loopt dat van Gladstone van een star conservatisme tot het stelsel van levenwekkende beginselen, waarvan dat der vrijheid het eerste en het overheerschende is. En terwijl slechts enkele, niet de minst vruchtbare maar toch de laatste jaren van Canning's leven aan het evangelie der vrijheid gewijd zijn, ligt heel de glansperiode van Gladstone's loopbaan in haar dienst en Canning's strijd voor de onafhankelijkheid der Spaansche koloniën in Zuid-Amerika verzinkt in het niet